

„Nový druh kůrovce“ není zas až tak nový

Prof. Radomír Mrkva

V souvislosti se senzační zprávou o „nebezpečném novém druhu kůrovce“, lýkožroutu severském, která se opakovaně objevuje v médiích, stojí za to uvést, že tento druh je lesnickými entomology sledován již od začátku jeho masivní invaze z Polska a u nás ze Slezské nížiny a to od roku 1992. V roce 1994 byl podrobně zmapován jeho výskyt, tehdy pouze na východě ČR a od roku 1997 až do současnosti je monitorován výskyt rojících se brouků prakticky na celém území státu a dokumentováno jeho postupné šíření na západ. Byl studován a nyní je již v celku znám jeho způsob života, chování a okolnosti jeho parazitického výskytu ve smrčinách, na rozdíl od příbuzného druhu, lýkožrouta smrkového. Na základě těchto poznatků byly formulovány pravděpodobné příčiny jeho šíření a doporučeny způsoby obrany, které se na Moravě již využívají, pravda ne vždy důsledně. Přes to se v neděli na TV Nova v Televizních novinách znovu objevila zpráva o „novém škůdci“ a ohrožení našich lesů. Zástupce Podnikového ředitelství Lesy ČR s.p. působil dojmem, že je přítomností tohoto druhu kůrovce „překvapen“, patrně také proto, že jeho přítomnosti dlouho nevěnovali pozornost, kterou by si zasloužil, pro určitou podobnost oba druhy nerozlišovali, nepodporovali doporučené způsoby obrany a iniciativu problém řešit nechali na bedrech „těch dole“. Také představitel „vědy“ z Biologického centra AV ČR, České Budějovice, které získalo od Lesů ČR s.p. grant a prostředky na výzkum, nepůsobil příliš zasvěceně a obecně pouze poznamenal, že za vším je možno vidět oteplení a zmnožení počtu generací, což zrovna v tomto případě zcela nevysvětluje jeho invazi na západ. Z jiných zdrojů je ale známo, že vědci již studují např. letové schopnosti kůrovců pomocí zvlášť vyvinutých „letových mlýnků“, patrně aby ozřejmili migraci tohoto druhu. To ale vyvolává úsměv, když vezmeme v úvahu, že drobní brouci „cestují“ převážně pasivně, unášeni větrem, jako celá řada druhů hmyzu, semena, pyl apod. Popravdě, obrana proti kůrovcům není jednoduchá, nelze je hubit insekticidy a selhala také biologická obrana, pomocí nákazy, kterou s velkým očekáváním a „barnumskou reklamou“ vyvíjeli rovněž pracovníci zmíněného Biologického centra. A tak obrana ve skutečnosti spočívá hlavně ve snižování jejich početnosti odchylem, což ale nedává jistý výsledek. Spolehlivá je pouze prevence, a to přeměna druhového složení lesů, odklon od pěstování čistých smrčin a zakládání produkčních smíšených lesů s větší účastí původních listnáčů. Takový les bude lépe odolávat také suchu, bude zdravější a ubrání se lépe škůdcům. V těchto širších souvislostech je třeba vidět problém kůrovcového ohrožení lesa a jeho řešení.